

Natuurwaarden Provinciehuis Frederikspark en Griffietuin te Haarlem

Vleermuizenonderzoek

Provincie Noord-Holland

24 december 2010

Eindrapport

9W1653

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Entrada 301
Postbus 94241
1090 GE Amsterdam
+31 (0)20 569 77 00 Telefoon
Fax
info@amsterdam.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Natuurwaarden Provinciehuis Frederikspark
en Griffietuin te Haarlem
Vleermuizenonderzoek
Verkorte documenttitel Vleermuizenonderzoek Provinciehuis
Frederikspark
Status Eindrapport
Datum 24 december 2010
Projectnaam Natuurwaardenonderzoek Provinciehuis
Frederikspark te Haarlem
Projectnummer 9W1653
Opdrachtgever Provincie Noord-Holland
Referentie 9W1653/R/902925/Amst

Auteur(s) Harm Kossen
Collegiale toets Jeroen Groenendijk
Datum/paraaf ...22/10/2010.....
Vrijgegeven door Frans Jorna
Datum/paraaf ...24/12/2010.....

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
1.1 Algemeen	1
1.2 Doel en scope van dit rapport	1
1.3 Leeswijzer	1
2 METHODE	2
3 RESULTATEN	3
4 CONCLUSIES	4
5 CONSEQUENTIES	5
LITERATUURLIJST	6

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

Voor de herinrichting van het Provinciehuis op locatie Frederikspark te Haarlem bestaan plannen om een gebouw te renoveren en bomen te verplaatsen ten einde een ondergrondse parkeergarage te realiseren. Deze ruimtelijke wijziging maakt onderdeel uit van het nieuwe bestemmingsplan Frederikspark.

Alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten dienen getoetst te worden op effecten in het kader van de Flora- en faunawet. Veel planten- en diersoorten zijn beschermd door deze wet. Activiteiten die leiden tot vernietiging of verstoring van populaties en leefgebieden van beschermde soorten zijn niet toegestaan zonder ontheffing. Of deze effecten kunnen optreden is in eerste instantie beoordeeld middels een verkennende toets, de zogenaamde Quicksan of Eco-scan (Royal Haskoning, 2010). Deze Eco-scan heeft aanvullend onderzoek naar vleermuizen voorgeschreven, omdat aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soortgroep niet kon worden uitgesloten. De hier voorliggende rapportage geeft de uitkomsten van dit aanvullende onderzoek.

1.2 Doel en scope van dit rapport

Dit rapport biedt duidelijkheid of effecten op vleermuizen als gevolg van de ingreep mogelijk zijn. Zo ja, dan wordt aangegeven of en hoe deze effecten te voorkomen zijn. Zo nee, dan is de aanvraag van ontheffing noodzakelijk. In dat geval wordt aangegeven of deze in het kader van de voorgestelde ingreep voor genoemde soorten te verkrijgen zijn.

1.3 Leeswijzer

Voor de ligging en beschrijving van het plangebied, de relatie met de ingreep en het hier geldende juridische kader, te weten de Flora- en faunawet, wordt verwezen naar het eco-scan rapport (RH, 2010). In het hier voorliggende rapport worden de methode (H2) en resultaten (H3) bondig weergegeven. Voor de duidelijkheid wordt de beschrijving van de effecten als gevolg van de ingreep uit het eco-scan rapport (RH, 2010) in dit rapport in hoofdstuk 4 herhaald. Naar aanleiding van deze effectbeschrijving en de resultaten van het vleermuisonderzoek worden in het hoofdstuk 5, "Conclusies", de effecten gegeven die mogelijk zijn op vleermuizen. In het laatste hoofdstuk, "Consequenties", wordt aangegeven of er noodzaak bestaat tot het aanvragen van ontheffingen of dat maatregelen ter voorkoming van effecten genomen kunnen/dienen te worden.

2 METHODE

Het onderzoek was gericht op het aantonen van de aanwezigheid van vleermuisverblijven op het terrein. Deze onderzoeken vonden plaats volgens de door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureaus (waar Royal Haskoning deel van uitmaakt) vastgelegde protocollen voor gedegen vleermuisonderzoek. Deze onderzoeken zijn door twee onderzoekers uitgevoerd op 30 juni, 6 juli, 31 augustus en 13 september 2010. De onderzoeken vonden plaats tijdens (volgens de protocollen genoemde) geschikte weersomstandigheden (op 30 juni 2010: 23-19 C, windkracht 0, droog; op 6 juli 14-11 C, wind 0, droog; op 31 augustus: 16-14 C, windkracht 0-1, droog; 13 september: 11 C, wind 1-2, af en toe regen).

De onderzoeken in het voorjaar zijn met name gericht op kraamverblijven (met name door het vaststellen van zwermende dieren in de ochtend), terwijl de onderzoeken in de nazomer vooral gericht zijn op paarverblijven van Gewone dwergvleermuizen (door het vaststellen van wervende/roepende mannetjes). Daarnaast kan onderzoek in juli-augustus aanwijzingen geven voor de aanwezigheid van winterverblijven van (met name) Gewone dwergvleermuizen, indien zwermgedrag wordt waargenomen.

Er is bij het gebouw gepost met behulp van een bat-detector, zaklamp en verrekijker bij de te verplaatsen bomen en het te slopen gebouw. De onderzoeken zijn uitgevoerd door twee onderzoekers en besloegen alle onderzoeksdagen een halve nacht. In het voorjaar is beide nachten gepost tijdens de invliegperiode in de late nacht/vroege ochtend: op het moment dat de kans op zwermende dieren (en dus de waarnemingskans) het grootst is. In de nazomer is dat één nacht gebeurd terwijl de nadruk hier ook lag op het middendeel van de nacht, als de activiteit van wervende mannetjes van de Gewone dwergvleermuis het grootst is.

3 RESULTATEN

Voorjaarsbezoeken

Er zijn beide dagen foeragerende vleermuizen waargenomen in de tuin en bij het gebouw. Het ging om 1-3 Gewone dwergvleermuizen (beide dagen). Deze dieren zijn waargenomen ruim nadat deze soorten over het algemeen uitvliegen en ruim voordat zij normaal gesproken invliegen. Het is dan ook zeer aannemelijk dat deze exemplaren elders een verblijfplaats hebben. Als enige boombewonende vleermuissoort is de Rosse vleermuis éénmaal overvliegend waargenomen. Er zijn geen invliegende vleermuizen op het terrein gezien noch waarnemingen gedaan die aangeven dat vleermuizen verblijfplaatsen hebben op het terrein.

Nazomerbezoeken

Roepende mannetjes van de Gewone dwergvleermuis zijn beide dagen gehoord op het terrein. Twee tot drie exemplaren waren aanwezig in het bosgedeelte in de oosthoek van het terrein. Eén exemplaar vloog dikwijls op zijn ronde langs de achterzijde van het A-gebouw. Roepende mannetjes van de Gewone dwergvleermuis vertonen hun gedrag in vlucht en roepen zelden of nooit vanuit hun paarverblijfplaats: de exacte verblijfplaats is daarmee moeilijk vast te stellen. Op basis van het feit dat het exemplaar nabij het A-gebouw dikwijls langs de noordhoek van het gebouw (zie foto 1) vloog, is het mogelijk dat dit dier zijn paarverblijf aan die zijde van het gebouw heeft (de dokterswoning wordt hierbij als behorend bij dat deel van het gebouw beschouwd). De twee tot drie roepende mannetjes van het bosgedeelte zullen naar verwachting hun paarverblijf in één van de woningen in de (wijdere) omgeving van het bosgedeelte hebben. Gezien het feit dat er nauwkeurig bij het A-gebouw gepost is, en geen uit- of invliegende dieren zijn waargenomen, is de kans klein dat al deze dieren in het A-gebouw een verblijfplaats hebben. Daarnaast is in de omgeving van het plangebied zeer veel geschikt alternatief aanwezig.

Foeragerende Gewone dwergvleermuizen waren wederom met 1-3 exemplaren aanwezig in de tuin en vlogen hier op een tijdstip dat ruim na uitvlieg- en ruim voor de gebruikelijke invliegtijd van die soort lag. Andere vleermuissoorten zijn niet waargenomen.

Foto 1. Noordzijde van het gebouw (aan de rechterkant de dokterswoning)

4 CONCLUSIES

Er zijn geen kraam- en/of zomerverblijven en winterverblijven in het gebouw en het omliggende terrein aanwezig gezien het feit dat geen in- of uitvliegende dieren zijn waargenomen en geen zwermactiviteit is waargenomen tijdens de onderzoeksdagen. De foeragerende vleermuizen die zijn waargenomen hebben, gezien het tijdstip dat deze dieren werden waargenomen, naar alle waarschijnlijkheid in de omliggende gebouwen hun verblijfplaats. Deze gebouwen bieden over het algemeen op basis van bouwwijze en constructie ook een aantrekkelijker alternatief voor verblijven.

Gezien het feit dat roepende mannetjes Gewone dwergvleermuis zelden vanuit hun werkelijke paarverblijf roepen, is deze verblijfplaats dikwijls lastig exact vast te stellen. Eén roepend mannetje van de Gewone dwergvleermuis leek binding met de noordaknt van het A-gebouw (inclusief dokterswoning) te hebben. Gezien het feit dat dit dier dikwijls aan de noordkant van het A-gebouw aan het roepen was, wordt er voor de zekerheid vanuitgegaan dat dit dier in het gebouw een paarverblijf heeft. De overige waargenomen exemplaren in het bosgedeelte hadden geen binding met het gebouw en zullen in de ruimere omgeving van het plangebied hun paarverblijf hebben. Het effect van de renovatie is dat één paarverblijf van de Gewone dwergvleermuis in ieder geval tijdelijk en mogelijk permanent verloren gaat. Ook wanneer het waargenomen dier in de intact te laten dokterswoning zijn paarverblijf heeft, is het goed mogelijk dat de sloopwerkzaamheden (tijdelijke) verstoring kunnen geven op dit verblijf. Omdat de daadwerkelijke paarplaats zeer lastig te vinden is, dient uitgegaan te worden van het *worst case scenario* van permanent verlies van een paarverblijf.

De ingreep leidt niet tot een zodanige verandering van het foerageergebied van vleermuizen rondom het gebouw en de tuin dat dit een negatieve invloed zou kunnen hebben. Er is bij deze uitspraak vanuitgegaan dat de aanlichting van het nieuwe gebouw en tuin niet wezenlijk verschilt van de huidige situatie.

5 CONSEQUENTIES

De sloop van het gebouw kan een overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor wat betreft de verstoring van vleermuizen met zich mee brengen. Deze verstoring beperkt zich tot het vernietigen van één paarverblijf van de Gewone dwergvleermuis. In principe moet er voor het verkrijgen van deze ontheffing een bij de wet genoemd belang met de ingreep gemoeid zijn. In dit geval zal dan een dwingende reden van groot openbaar belang nodig zijn. De kans dat deze ingreep hiervoor in aanmerking komt is echter gering, zodat ontheffingverlening niet waarschijnlijk wordt geacht.

Echter, door het ophangen van drie tot vier grote vleermuiskasten aan of nabij het nieuwe gebouw (of de intact gelaten dokterswoning) kan een nieuwe mogelijkheid voor paarverblijven geboden worden. De kans dat deze vleermuiskasten als paarverblijf door Gewone dwergvleermuizen gebruikt worden is vrij groot (mits op de juiste locaties door een expert opgehangen). Deze kasten dienen voor aanvang van de werkzaamheden opgehangen te worden; tijdens sloop en herbouw zullen deze dan mogelijk op een tijdelijke locatie (bijvoorbeeld een nabijgelegen boom, de intact gelaten dokterswoning etc) op aanwijzingen van een deskundige worden opgehangen. Ook kan het gebouw door zijn ontwerp in de nieuwe situatie mogelijkheden voor vleermuisverblijven bieden: welke aanpassingen hiervoor nodig zijn dient dan door een expert aangegeven te worden.

De sloop van het gebouw dient in ieder geval niet plaats te vinden op het moment dat een paarverblijf in gebruik is. Dit om te voorkomen dat een nog in het gebouw aanwezig dier wordt gedood, aangezien de kans aanwezig is dat het dier zijn paarverblijf in het gebouw niet inruilt voor de vleermuiskast zolang het oude gebouw nog overeind staat. Dit betekent dat de aanvang van de sloop niet in de periode half augustus – half oktober valt.

Indien bovengenoemde maatregelen uitgevoerd worden, vind er geen overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet plaats en zijn er dus strikt genomen geen ontheffingen hiervan noodzakelijk. Echter, het kan overwogen worden een ontheffing voor het paarverblijf van de Gewone dwergvleermuis bij Dienst Regelingen aan te vragen. In dat geval is de verwachting dat Dienst Regelingen zal reageren met een positieve afwijzing; dit betekent dat zij een ontheffing niet nodig achten zolang aan voorwaarden wordt voldaan (zoals deze hier beschreven zijn). Deze positieve afwijzing kan nuttig blijken bij eventuele handhavingverzoeken of bezwarenprocedures.

LITERATUURLIJST

Royal Haskoning, 31 augustus 2010. Eco-scan Provinciehuis Frederikspark en Griffietuin te Haarlem. Toetsing aan de Flora- en faunawet. In opdracht van: Provincie Noord-Holland.

Sachteleben, J. & O. von Helversen 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipstrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. *Acta Chiropterologica* 8 (2):391-401.

=0=0=0=